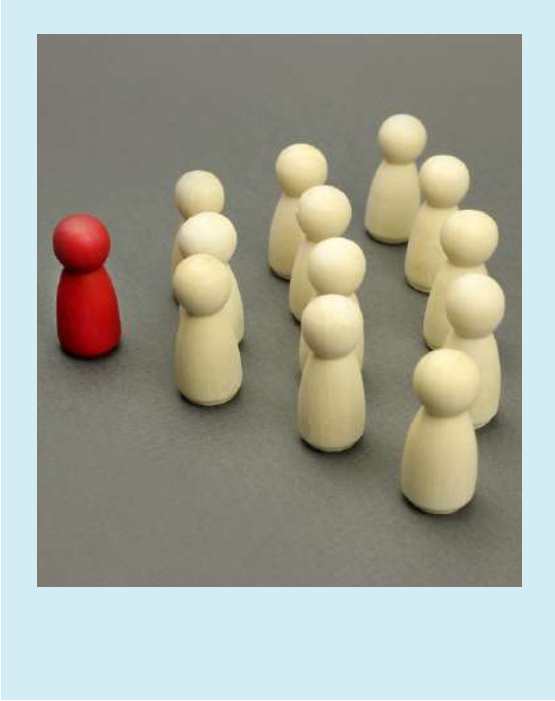

ÖN YARGI

SURAM BÜLTEN

TDK'da ön yargı "bir kimse veya bir şeyle ilgili olarak belirli şart, olay ve görüntülere dayanarak önceden edinilmiş olumlu veya olumsuz yargı; peşin yargı, peşin fikir, peşin hüküm." olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal psikolojide ise ön yargı bir gruba veya o gruba ait üyelere karşı gösterilen olumlu/olumsuz tutumları ifade ederken kullanılır. Esnek olmayan genellemelere dayanan, değişime dirençli düşüncelerle temellenir ve çoğunlukla bilgisizlikten kaynaklanır. Bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları vardır.

Araştırmacılar bu kavramın daha çok 1.Dünya Savaşı'ndan sonra belirginleşmeye başladığını ve ön yargılı tutumların doğal olarak görülmekten yavaşça çıkıp yıkıcı tarafının görülmeye başladığını ifade etmektedirler. Tarihte beyazların siyahilere yönelik davranışlarında veya Nazi ideolojisinde ön yargı kavramının varabileceği noktaları görmemiz mümkündür.

İçindekiler

ÖN YARGI NEDİR.....	1
TEMAS HİPOTEZİ.....	2
OYUNCAK BEBEK DENEYİ.....	3
ROBBERS MAĞARASI DENEYİ.....	3

ÖN YARGI

Ön yargı açık veya gizli olabilir. Gizli tutum ya da ön yargı daha dolaylı, üstü kapalı hemen göze çarpmayan genelde sözel olmayan davranışlar halinde sergilenir. Kişi eşitlikten yana olduğunu söylese de bununla uyumlu olmayan tutumlar gösterebilir ve ön yargılara sahip olduğunun farkında olmayabilir.

Ön yargılar genellikle cinsiyetçilik, yaşçılık ve ırkçılık şeklinde ortaya çıkar.

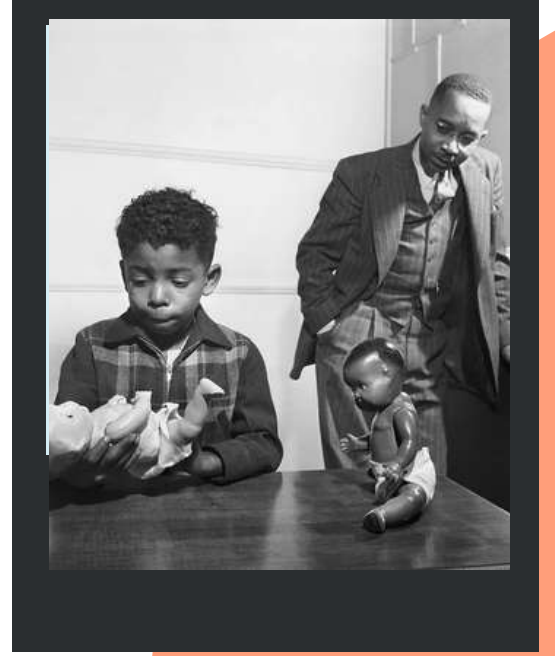
Ön yargıyı azaltmaya yönelik yapılan araştırmalarda **Temas Hipotezinden** bahsedilir. Bu hipotez 1954'te Allport tarafından açıklanmıştır. Allport temasın etkili olabilmesi için bazı koşulların sağlanması gerektiğini söylemiştir:

- Temas rastgele bir etkileşim değil, iş birliğine dayanan ve uzun süreli bir etkileşim olmalıdır.
- Bütünleşme, resmî ve kurumsal destekle güvence altına alınmalıdır. "Eşit haklara yönelik ya da ayrımcılığa karşı yasalar tek başına gruplar arası çatışmayı azaltmaz ama daha hoşgörülü davranışlar için gerekli olan sosyal ortamı yaratır."
- Temas, eşit konumdaki kişi veya gruplar arasında olmalıdır. Konumların eşit olmadığı etkileşimler, tarafların zaten sahip olduğu önyargıların doğrulanmasına ve pekişmesine neden olur.

ÖN YARGI

Oyuncak Bebek Deneyi -İçselleştirilmiş Ön Yargı

1930'larda Dr. Kenneth Clark ve eşi Mamie Clark çocukların tavır ve tutumlarının gözlemlendiği bir deney yaptılar. Deneyin amacı ise siyahi çocukların kendilerini nasıl gördüklerini ve kendileri için hangi sıfatları kullandıklarını öğrenmekti. 3-7 yaş arası çocuklara renkleri dışında tüm özellikleri aynı olan oyuncak bebekler gösterdiler. Sonrasında onlara hangisini daha sevimli, hangisini daha güzel, hangisini daha çirkin buldukları gibi sorular yönelttiler. Çocukların büyük çoğunluğu güzel, sevimli gibi pozitif sıfatları beyaz bebekler için kullanmış ve beyaz bebeği tercih etmiş, siyahi bebekler için negatif özellikler belirtmişlerdir.

Robbers Mağarası Deneyi

Muzaffer Sherif ve meslektaşlarının yaptığı bu çalışmada rekabet ve ön yargılar incelenmiştir. Deney, Oklahoma Robbers Cave State Park'ta bir yaz kampında düzenlenmiştir. 11-12 yaşlarındaki 22 erkek çocuğu 3 haftalık bir kampta gözlemlenir. Çocukların hiçbiri birbirini daha önceden tanımamaktadır. Deney 3 aşamada gerçekleştirilmiştir.

1. AŞAMA

İlk aşamada çocuklar 2 gruba ayrılmış ve grupların kendi içinde kaynaşmasına izin verilmiştir. Gruplar kendilerine isim de vermiştir: The Rattlers(Çingiraklılar) ve The Eagles(Kartallar). Gruplar ilk hafta grup içi etkileşimlerini kurmuş ve adapte olmaya başlamışlardır. İlk haftanın sonunda İki gruba kısa süreliğine birbirini görme fırsatı sunulur. Diğer grupla ilk etkileşimden sonra gruplardan biri höyüğün üzerine bir bayrak dikmiştir. Kısa sürede rekabet ortamı oluşmuş ve diğer gruba üstünlük kurmaya çalışmışlardır.

ÖN YARGI

2. AŞAMA

Bu aşamada işlenen konu “rekabet”tir. Gruplar arasında rekabet gerektiren oyunlar oynanabileceği bir turnuva düzenlenir. Rekabeti arttırmak için çocuklara kazanan gruba ödül verileceği söylenir. Gruplar birbirlerine lakap takmış, karşılıklı olarak kamp alanlarına baskınlar yapmış, eşyalara zarar vermişlerdir. Kaybeden grup baskın yapmaya devam etmiş ve son olarak kazanan takımın ödülünü çalınca iki grup arasındaki gerilim iyice yükselmiştir. Gruplar arası kavga girişimi ekip tarafından engellenmiş ve her iki tarafı da kamplarına dönmeye ikna etmişlerdir.

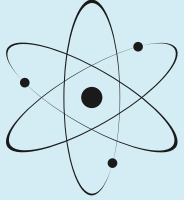

3. AŞAMA

Bu aşamada artık rekabet, sürtüşmenin yerine “barış, kaynaşma ve anlayış” odak haline getirilmiştir. İki grup birlikte zaman geçirmeye zorlanıp kaynaştırmaya çalışılmıştır. Geziler düzenlenmiş, filmler seyredilmiş, yemekler ortak alanda yenilmiş fakat hiçbiri sonuç vermemiştir. Bunun üzerine araştırmacılar ortak bir amaç vermeyi denemişlerdir. Kampın su kaynaklarını kesmişler ve bunun çözümü için beraber hareket etmelerini istenmişlerdir. Sorun çözülene kadar beraber hareket etmişler ama akşam yemeğinde yine bir kavga çıkmıştır. Olumlu sonuç alınamayınca kamp içinde yapılan her aktiviteyi beraber yapmaları için teşvik edilmişlerdir. Beraber yemek hazırlamak, film izlemek, ödül adına ortak hareket etmek, çadır kurmak gibi görevler verilmiştir. En sonunda gruplardan birinin ödül oyununda kazandığı paranın yarısını alışveriş yapmaları için diğer grupla paylaşmasıyla deney sona ermiştir.

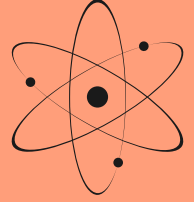
KAYNAKÇA

- <https://mozartcultures.com/robbers-magarasi-deneyi/>
- <https://tzv.org.tr/psikoloji/oyuncak-bebek-deneyi/>
- <https://akademik.adu.edu.tr/bolum/fef/psikoloji/webfolders/topics/4%C3%B6nyarg%C4%B1RevPDR.pdf>
- <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/PSI202U/ebook/PSI202U-11V5S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>
- <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/sosyalpsikolojiyegiris1.pdf>
- Kağıtçıbaşı,Ç. ve Cemalçılar, Z.(2014) Dünden Bugüne İnsanlar.Sosyal Psikolojiye Giriş. İstanbul:Evrinm Yayınevi

“Ne hazine bir çağda yaşıyoruz;
bir önyargıyı parçalamak
atomu parçalamaktan daha
güç.”

Albert EINSTEIN

İletişim Bilgileri

Telefon: 0346 311 58 40

Adres: Kemalpaşa Mahallesi Ordu Cad. NO:24/1 Suşehri/Sivas

<https://susehriam.meb.k12.tr/>

@SusehriR

susehriam

Suşehri Ram